

Beseda o vinu

Dr. Mirko Cernič

O pravem času vina poln bokal,
več vreden je ko tisoč praznih glav.
Li Tai Po, »Zdravica o tugi.«

Menda je ni stvari na svetu, katero uživamo ljudje, ki bi imela toliko oboževalcev in sovražnikov obenem, kot jih ima vino, »božja kapljica«. Naj omenim samo moža pivca in ženo mater, glede vina sta si kot nebo in zemlja, kot ogenj in voda — nezdržljiva in nepomirljiva.

Slovenci smo vinski narod — na zemlji, ki v primeri z imperiji ni večja kot človeška dlan, imamo Slovenske gorice in Dolenjsko in Belo Krajino in Kras, vse same vinske pokrajine. Vino je bilo, je in bo v slovenskem življenju pomembno, dokler bo le en sam Slovenec na svetu.

»Če sem žejen, mi žejo ugasi; kedar sem vroč, me pohladi; kedar me zebe, me ogreje; žalostnega me razvedri in veselega še bolj razveseli — pijmo!« Tako sem čul dolenjskega očanca hvaliti vinsko kapljico.

In res spremlja vino Slovenca od rojstva do groba: pijemo pri krstu, pri poroki, pri primiciji ali na novi maši, na sedmini in sploh pri vsaki veselji in žalostni priliki in nepriliki.

Le v enem primeru se zdi, da Slovenec vino zamuja — pri pljučnici. Tu po čudnem naključju misli, da vino škoduje, da je celo smrtno. Če kje, je tu ta nazor napačen! Ravno pri hudih obolenjih je potrebno, da krepimo srce in ni ga naravnejšega krepila kot je vino.

Imam prijatelja zdravnika, ki ni istega mnenja kot dolenjski očanci in ki vina ne pije skoro nič, ne da bi bil abstinent ali celo organiziran njegov nasprotnik. Ta prijatelj zdravnik je enkrat hudo obolel; zdravniška veda in umetnost sta že opravila svoje, vendar se bolnik ni mogel okrepiti; poslal sem mu starega rizlinga in v par dneh doživel potrdilo: »Zdaj verjamem, da je vino res zdravilo.«

Že več desetletij strežejo pri nas in drugod vinu po življenju. Uspeh? In če bi res kdaj komu uspelo izruvati vse vinske trte po Slovenskem, mislim, da Slovenci ne bi bili več Slovenci. Narod, ki ima snežnike in plodne ravnine, morje in kameniti Kras in sončne vinske gorice, katerih vsaka rodi drugačno vino, narod poln zemeljskih in človeških posebnosti, da v posebnostih tekmuje celo z narodi velikani, ta narod ne bi prebolel izgube vina brez škode, z vinom bi izgubil tudi svoje bistvene lastnosti — dali v svojo korist ali škodo, kdo more to reči?

Kaj pravijo o vinu naši najboljši duhovi?

Čujmo!

Cudodelnik duh si vinski divni!
Prideš v žile, kri se nam segreje,
prideš v srce, bije nam hitreje,
prideš v dušo, pa nam oživi se,
razvedri se in razveseli se.
Cudodelnik duh si vinski divni!

Aškerc: »Stara pravda«, Stava.

To je slavospev, prava pravcata himna vinu.

Točaj, le znova kupo mi napolni,
hladila daj, zdravila duši bolni!
Gregorčič, »Vinski duhovi«.

O rdeče, kakor makov cvet!
 Zamolklo! Gadjá peč!
 In brhka tršogorca
 (pri Krškem in pri Novem mestí),
 prav taka vnetá, vročekrvná borca,
 kot blaga tolažnika v tugi in bolesti!
 In belo, močno, ki omami,
 da iznenada se odpré nebó nad nami
 in sami angelčki z višav
 pletó ognjene vence nam krog glav
 z nedolžnimi srebrnimi rokami!
 Dolenjska žametná črnina,
 ki pravljíce in bajke nam šepeče!
 Teran, skrivnostno se peneči s Krasa:
 z navdihom trpkim v duše se zagriže —
 in skozi line čudnega gradu,
 kjer ne poznajo časa,
 pokojno zro na nas skrbí moreče
 s smehlajem Mone Lise!

Golia, »Pijanec«.

Gregorčič, »goriški slavček«, in Golia, zamaknjenec, kar tekmujeta z Li-Tai-Pom, katerega sem navedel že v mottu.

Krono vinske modrosti drži nesporno Kette, ki je umrl v svojem 23. letu in povedal táko misel, da bi pristojala celo Abrahamovcu.

In prijateljem porečem: »Srečo pravo in resnico
 najdete samó v tej dvajsetletni kapljici šumeči!

Jaz bom pop!

Bolj kot staro, bolj sladko in jasno, ne kot ženska —
 vedno bolj se mora vince ti prileči...

Jaz bom pop!«

Kette, »Gazele« VII.

Ketteju se pridruži njegov mladostni drug Župančič in obema Prešeren v svoji resignaciji.

Zdaj pa dajmo tistega,
 tistega od zida!

Svet je malo prida —
 radi bi bolj čistega.

Župančič, »Božična zdravica«.

Do vrha, Benjamin točaj!

Ex! — trčimo, bratje in sedaj,

kar je, to vam zapojem.

Je treba, bratje, še besed?

Ljubimo ta prokleti svet —

Kajfež, kdor je nasproti!

Župančič, »Zdravica«.

Te léta, ki so méni še ostále,

cel dán iz právd kovál bom rumenjáke,

zvečer s priját'lji práznil bóm bokále,

pregánjal z vinam bom skrbí obláke.

Prešeren, »Ljubéznjeni sonétje« 5.

Vinu samemu napijata Aškerc in Prešeren.

Bog žívi v čašah naših sok ta zlati,

vsa ž njím slovenska nam vina!

Bog žívi, ki radí jlh, zemljo sveto —

živela vsa domovina!

Aškerc, »Vinska bajka«.

Spet trte so rodile,
priját'ljí vínce nam sladkó,
ki nam oživlja žjle,
srcé razsjásni in okó,
ki vtopí
vse skrbí
v potrtih prsih úp budí.

Prešeren, »Zdravljica«.

In nazadnje:

Pélji nas v klet obokano, prijatelj,
da bomo bližji dedom pod zemljó.

nas vabi Župančičev Jošt v Veroniki Deseniški.

Da pa ne bo pohujšanje preogromno, nam naroča Župančič:

Predaj se vetrom, naj gre, kamor hoče,
naj srce se navriska in izjoče,
vendar mornar, ko je najvišji dan,
izmeri daljo in nebeško stran.

Rodbina

D. Ravljen

Pogrebna svečanost je bila opravljena. Minula je tudi sedmina. In razdeljeni so bili darovi, ki jih je gospa Strnadova še na smrtni postelji namenila siromakom in dobrodelnim društvom. Zunaj je venomer snežilo. Nenehoma, v drobnih, gostih kosmih, kakor da hoče zasuti žalost zadnjih dni.

Gospa teta je ždela v naslanjaču. Če ni prebirala ilustriranih modnih revij zavoljo črnih oblek, je nekaj pletla. Gospod stric je stal pri tistem velikem oknu, ki ga je za pol stene ter je gledal na zasneženi vrt in na obrise gozdov, ki so se izgubljali v zimski sinjini. Zdaj pa zdaj je zaklel: »Hudiča, da človek še na lov ne more!« Svak je tiščal roke v hlačna žepa, si popravljal ščipalnik, potem pa lenobno zamišljeno, kakor vsi gosposki brezposelniki, stopil do omarice, si natočil čašico konjaka ali prižgal novo cigareto. »Že zopet!« je karajoče vzdihnila njegova mlada žena in šla iz salona poravnat frizuro, da ne bi poslušala soprogovega godrnjanja in domišljavih ugovorov.

Stanko je sedel zgoraj v svoji sobi. Ogledoval je materino sliko. Še je bila nasmejana, vse žive so bile njene prijazne oči in odločna so bila njena usta. Segel je v miznico in vnovič prebral, kar mu je bolna mati pisala v mesto za opombo in izpodbudo:

— Kadar boš sam, sin moj, bodi najmočnejši! Premaguj sebe, pa obvladaj tudi druge...

Po stopnicah je prištorkljal gospod stric, potrkal in vstopil:

— Ampak, daj si vendar dopovedati, Stanko: nič drugače ne kaže, kakor da prevzameš vodstvo tovarne v svoje roke! Tiste študije, pa tisto inženjerstvo že še opraviš. Prvo je, da v poslih ne bo zastoja. Vsi ti bomo pomagali.

— Dobro, odločil sem se.

Stanko je stopil v očetovo pisarno. Sedel je v usnjeni naslanjač in si dal prinesiti knjige. Eh, droben fantek je še bil, ko ga je oče tu pestoval. In ko je oče šel in je fant doraščal, ga nihče več ni ujčkal. Le mater je včasih ob počitnicah našel za očetovo pisalno mizo: blede, zaskrbljeno, pogosto pozno v noč računajočo. Zdaj je prišla vrsta nanj...